

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»  
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



**Всеукраїнська науково-практична конференція  
магістрантів і молодих дослідників**

**«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО  
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

**29 жовтня 2025 року**

Біла Церква  
2025

УДК 001.89:378-053.6"20":349.41/42(063)

**РЕДКОЛЕГІЯ:**

**Шуст О.А.**, д-р екон. наук, ректор.

**Варченко О.М.**, д-р екон. наук.

**Недашківський В.М.**, д-р с.-г. наук.

**Димань Т.М.**, д-р с.-г. наук.

**Ковальчук І.В.**, канд. юрид. наук.

**Тимощук О.Г.**, канд. юрид. наук.

**Василенко О.І.**, д-р філософії.

**Комарова Н.В.**, д-р філософії.

**Мостипан О.В.**, д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу

**Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Актуальні питання розвитку аграрного та земельного права: національний і міжнародний вимір:** матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників. 29 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 148 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

питань захисту прав інвесторів, воєнні ризики та обмежений доступ аграрних підприємств до фінансових ресурсів залишаються серйозними викликами.

Таким чином, ефективне правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів агробізнесу є запорукою сталого розвитку аграрного сектору, його інтеграції у світові економічні процеси та формування позитивного інвестиційного іміджу держави [9].

Отже, удосконалення правового регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів агробізнесу повинно ґрунтуватися на гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, створенні дієвих механізмів захисту інвесторів, розширенні можливостей страхування та цифровізації інвестиційних процедур. Реалізація цих заходів дозволить активізувати інвестиційні процеси, підвищити стійкість та ефективність аграрного сектору, сприятиме його інтеграції у світову економіку та зміцненню економічної безпеки України.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
2. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.
5. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
6. Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
7. Дяченко О.І. Правове регулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України // Підприємництво, господарство і право. – 2021. – № 5. – С. 38–42.
8. Костенко О.М. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові та економічні аспекти // Актуальні проблеми держави і права. – 2020. – Вип. 89. – С. 97–103.

#### УДК 349.4

**КАРМАЗІНА Л.С.**, магістрантка

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд.юрид.наук, доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет*

#### ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ, ЩО ОПИНИЛИСЯ ПІД ТИМЧАСОВОЮ ОКУПАЦІЄЮ

Досліджено правові проблеми використання земель під тимчасовою окупацією. Окреслено виклики, пов'язані з реєстрами, незаконним розпорядженням та екологічною безпекою. Наголошено на потребі законодавчих механізмів для відновлення прав.

**Ключові слова:** тимчасова окупація, використання земель, земельні відносини, земельні ділянки, відновлення прав.

Тимчасова окупація частини території України породила низку специфічних правових проблем у сфері земельних відносин, що потребують окремого регулювання та координації дій державних органів. Серед ключових викликів – обмеження функціонування реєстрів, невизначеність правового статусу земельних ділянок, ризики незаконного розпорядження майном, а також питання відповідальності за екологічну шкоду і відновлення використання земель після деокупації. Наукові дослідження й практичні огляди підкреслюють багатомірний характер цих проблем і потребу комплексних законодавчих рішень.

Одними з основних є технічно-реєстраційні проблеми. Державний земельний кадастр та інші електронні сервіси часто недоступні або функціонують з обмеженнями у зонах бойових дій і на тимчасово окупованих територіях, що ускладнює проведення реєстраційних дій, призводить до появи «білих плям» у базах даних та створює передумови для виникнення

спірних правовідносин при відновленні контролю над територіями. Держава вживає тимчасових адміністративних заходів щодо особливостей ведення кадастру у період воєнного стану, проте повна реанімація реєстрів потребуватиме спеціальних процедур та технічних резервних копій [1].

Також проблемою є нормативно-правова невизначеність. Вже прийняті зміни до деяких законів щодо регулювання правового режиму тимчасово окупованих територій стосуються різних сфер [2; 4], проте питання відновлення прав на земельні ділянки, процедури державної реєстрації після деокупації, захисту власників і порядок компенсацій залишаються частково нерегульованими і вимагають системного підходу. Важливою є наявність механізмів, що дозволять встановлювати й фіксувати факти володіння та користування землею в умовах втрати первинної документації.

До провідних проблем використання земель, що опинилися під тимчасовою окупацією відносять адміністративно-процесуальні та охоронні ризики. Під час тимчасової відсутності контролю державних органів виникає ризик незаконного розпорядження земельними ділянками (самовільне зайняття, підробка документів, рейдерство) [3].

Для мінімізації таких порушень необхідне посилення адміністративного нагляду, впровадження спеціальних тимчасових заборон і кримінально-правових санкцій щодо незаконного заволодіння землею, а також прозорі процедури визнання й відновлення прав постраждалих власників.

Не можна не згадати про екологічні та безпекові аспекти: замінування, руйнування інфраструктури, техногенні пошкодження й забруднення ґрунтів ускладнюють негайне відновлення сільськогосподарського або іншого економічного використання земель [5; 6]. Юридично зазначене породжує питання щодо встановлення відповідальності за екологічну шкоду, пріоритетності робіт з очищення та рекультивації, а також визначення джерел фінансування таких заходів – державні програми чи міжнародна допомога.

Для ефективного вирішення названих проблем потрібні:

- 1) законодавчі механізми спеціальної реєстрації та відновлення документів;
- 2) алгоритми пріоритизації ділянок для розмінування й рекультивації;
- 3) чіткі правила переходу прав у випадках знищення об'єктів нерухомості;
- 4) механізми компенсації та захисту потерпілих громадян.

Адекватна правова політика має враховувати міжнародні стандарти захисту власності, принципи гуманітарного права та досвід постконфліктної реабілітації інших держав.

Таким чином, вирішення проблем використання земель на тимчасово окупованих територіях – це одночасно правове, технічне та експертне завдання. Його реалізація потребує спеціального законодавства, міжвідомчої координації, інвестицій у цифрову інфраструктуру реєстрів та міжнародної підтримки задля відновлення правової визначеності, безпеки й екологічної стійкості відновлених територій.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. № 564. URL:<https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-vedennya-ta-funkcionuvannya-derzhavnogo-zemelnogo-kadastru-v-umovah-voyennogo-s564-070522> (дата звернення: 04.10.2025).

2. Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2022 № 1364. Дата оновлення: 16.01.2025. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1364-2022-%D0%BF> (дата звернення: 04.10.2025).

3. Кулинич П. Деокупація українських територій та відновлення прав громадян на землю. LEXINFORM.COM.UA. 01.02.2023. URL:<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/deokupatsiya-ukrayinskyh-terytorij-ta-vidnovlennya-prav-gromadyan-na-zemlyu/> (дата звернення: 04.10.2025).

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України: Закон України від 21.04.2022 р. № 2217-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2217-20> (дата звернення: 05.10.2025).